

Mäng on väikese inimese töö

*On üks koht, kus igav ei hakka,
on üks koht, kus mängud ei lakka,
on üks koht, kus on oma seadus:
siin ei õpita jonni-teadust,
selles majas piisigu headus.*

*Paha tuju jaoks ukse ees taba
Rõõmus meel aga sisse saab vabalt,
naer nagu varss tema sabas.*

*On üks koht, kus igav ei hakka,
on üks koht, kus mängud ei lakka,
ainult voodis ollakse vakka.*

Siin ei tuntiagi üksindust

Siin on sõprus ja siin on lust!

Tule, lasteaed ootab sind just!

(I. Lember)

“... Laste kasvatamine on töö, vahest ehk üks kõige alahinnatumaid, kuid samas tähtsamaid töid, mida me teeme. Täis imet, üllatusi, nukrust, vahel ka rõõme kuid ka pettumusi. Laste kasvatamine esitab väljakutseid ja need võitlused ning valikud pole kergete killast. Kuid viis, kuidas me lapsi kasvatame, avaldab mõju ka tulevastele põlvetele! Ja kas on paremat pärandit, kui meie oma lapsed?” (E.C. Vinton)

Eelkooliiga on laste mänguiga ja lasteaed just see koht, kus mängud iialgi ei lakka. Mäng on see, mis loob lastele lõbusa meeleolu ja pakub

emotsionaalset elamust. Mängu kaudu saavad lapsed uusi teadmisi, oskusi ja mängus kinnistuvad juba olemasolevad kogemused ümbritsevast elust. Mäng arendab laste kõnet, et saaks oma mõtet teistele arusaadavalt väljendada. Lapsed

loovad mängus just neile omase maailma, kus põimuvad reaalsus ja fantaasia. Nad valivad endale sobiva rolli: kas olla hea ja hoolitsev ema, tark apteeker, tähelepanelik ja viisakas poemüüja, julge politseinik või tavaline autojuht. Nii tegutsedes kujunevad omavahelised suhted, kus tuleb arvestada ka mängukaaslastega. Mängus õpib laps tundma kaotusekibedust, tõrjutust – võidurõõmu ja esiletõstmist. Siin saab selgeks hea ja halb, ilus ja inetu. Mängudes kajastub ümbritsev elu. Tüdrukukeste lemmikmänguks ongi kodumäng – kus matkitakse nii ema kui isa – laps on ju kodu peegel.

Mänguks on vaja aega, kohta ja mänguvahendeid ning pisut ka täiskasvanu juhendamist, kui vaja, siis ka kaasa mängimist. Laps omandab kõigepealt selle, mis on tema jaoks oluline ja mis köidab ta tähelepanu. On ju teada tõde, et lapsed mõtlevad südamega, õpivad aga tunnetega. Seetõttu ongi mänguline õppimine eelkoolieas kõige parem

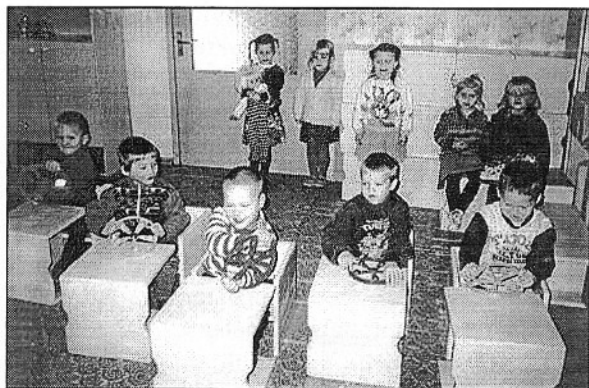
Aasta siis oli 86.

teadmiste omandamise viis. Lapsel peab olema turvaline keskkond, teda ümbritsema sõbralikud inimesed, hool ja armastus. Armastagem oma lapsi. Aidakem neile leida õige teots sadade tuhandete seas. Kallid vanemad, leidkem pärast pingelist päeva veidigi aega võtta laps süle – hellita ja räägi lapsega maailmaasjadest, loe lapsele õhtul muinasjutte. Ainult nii, kõik koos, võime loota, et meie lastest kasvavad elurõõmsad, teotahtelised, tugevad inimesed. Püüdke silmanurgast jälgida laste mängu nii toas kui õues, veenduge, et lapse mäng ei piirdu ainult sihitult ringijooksimisega. Meie kõigi ühise eesmärgi nimel arenevad sellised lapsed, kes oskavad lugu pidada kõrvalseisjast ja iseendast. Loodan, et meie lastel jätkub mänguiga ja mängulusti veel paljudeks- paljudeks aastateks. Mängitakse ju edasi koolis; mängivad noorukid ja mis seal salata, mängivad täiskasvanudki, olgu need siis sport-, loto-, arvuti- või “näitemängud”.

Head mängulusti kõigile!

Lasteaia keskmise rühma kasvataja

Lüa Soomre

Käesoleval sajandil.

Vallavolikogu 2002. aasta esimene istung

toimus 1. veebruaril kaheksa päevakorrapunktiga.

1. Info. Vallavanem Toomas Rõhu tutvustas vallavalitsuse tegevust ja vallas toimunud olulisemid sündmusi istungitevahelisel perioodil ja vastas küsimustele.

2. Toimetulekutoetuse arvestamisel kehtivate normpindade ja alalise eluruumi alaliste kulude piirmäärade kehtestamine. Eelnõu esitas sotsiaalnõunik Enda Väli ja volikogu otsustas esitatud eelnõu kinnitada. Määrus vaata käesolevas lehes.

3. Hooldekodu kohatasu muutmine. Ettekande esitas hooldekodu juhataja Ellen Aava, eelnõu esitas vallavalitsus.

Sotsiaalhoolekandeseaduse § 45 lõike 1 alusel võib isikult võtta temale, või tema perekonnale osutatava sotsiaalteenuse eest tasu. Võetav tasu oleneb teenuse mahust ja maksumusest.

Juhindudes eeltoodust otsustas volikogu kehtestada Tõstamaa hooldekodus järgmised kohatasu määrad: voodihaige hoolealuse puhul 3500 krooni kuus (varem kehtinud määr 2900) ja liikuva hoolealuse puhul 3000 krooni kuus (varem kehtinud määr 2600).

Kohatasu muutmise tingis hooldusvahendite, hügieenitarvete ja toiduainete hinna tõus.

4. Lasteaia kohatasu, õppevahendite kulu ja toidupäeva maksumuse määramine.

Ettekande esitas lasteaia juhataja Aita Lind, eelnõu esitas vallavalitsus.

Lasteaedade tegevust reguleerib koolieelsete lasteasutuste seadus, mille §27 määrab lasteasutuse rahastamise alused.

Lasteasutuse rahastamine toimub valla eelarve vahenditest ja vanemate poolt kaetavast osast. Lapse toidukulu katab vanem. Muude kulude (laste-

asutuse majanduskulude, personali töötasu ja õppevahendite kulu) katmine toimub valla eelarve vahenditest ning vallavolikogu otsusel osaliselt vanemate poolt. Vanemate poolt kaetav osa ühe lapse kohta ei või ületada 20 % Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alammäärast. Seega võib kehtestada kohatasu kuni 370 krooni. Volikogu otsustas kehtestada alates 01.03.02 Tõstamaa lasteaias kohatasu lapse kohta 50 krooni kuus, õppevahendite kulu keskmises ja vanemas rühmas 35 krooni ja nooremas rühmas 20 krooni kuus. Toidupäeva maksumuseks kinnitati 10 krooni kuus.

Toiduraha, kohatasu ja õppevahendite kulu tasutakse lasteaiale iga kuu 20. kuupäevaks.

5. Muudatused valla jäätmehoolduseeskirjas. Ettekande esitas arendus- ja keskkonnanõunik Raine Viitas.

Pärnumaa Keskkonnateenistus sulges 1. jaanuarist Tõstamaa prügmäe vaatamata volikogu taotlusele pikendada selle kasutusaega. Seoses sellega on vajalik teha muudatused valla jäätmehoolduseeskirjas:

1. Tõstamaa valla territooriumile on keelatud ladestada jäätmeid (va kompost oma territooriumile);

2. Iga Tõstamaa valla majapidamine, nii alevikus kui külates, on kohustatud sõlmima lepingu jäätmeid vedava ettevõttega. Omavahelise kokkuleppe alusel on võimalik jäätmete vedu korraldada ka mitme majapidamise peale;

3. Loomseid jäätmeid tuleb mätta vallavalitsuse poolt määratud kohta. Volikogu otsustas teha muudatused jäätmehoolduseeskirjas.

6. Vaba põllumajandus- ja metsamaa erastamise enam-

pakkumise osavõtutasu määramine. Ettekande esitas maakorraldaja Helle Vahemäe.

Maareformi seaduse § 23² alusel vabade metsamaade erastamisel laekus 42 maatükile avaldusi 174. Kuna iga avalduse esitaja (29 esitajat) saab tegelikkuses õiguse erastada ainult ühe tüki, siis on vastavalt seadusele vajalik läbi viia oksjon. Maareformi seaduses on oksjoni läbiviimise nõuded olemas, volikogu pädevusse kuulub oksjoni osalemistasu määramine. Volikogu otsustas kehtestada vabade metsamaade oksjoni osalemistasuks 1000.- krooni.

7. Valla 2001. a. eelarve teine lugemine. Ettekande esitas

vallavanem Toomas Rõhu ja pearaamatupidaja Karin Randmäe.

Esimesel lugemisel olid vallaasutuste juhtide poolt esitatud taotlused 925 tuhande võrra prognoositavatest tuludest suuremad. Nüüd esitas vallavalitsus tasakaalu viidud eelarve projekti. Toimus arutelu, ettekandega esinejad vastasid küsimustele. Volikogu võttis esitatud informatsiooni teadmiseks. Järgneb kooskõlastamine komisjonidega ja võimalike parandusettepanekute sisseviimine.

8. Valla vapimärkide omistamine.

Volikogu arutas läbi esitatud kandidaadid. Sel aastal otsustati vapimärgid koos rahalise preemiaga omistada Tõstamaa kauaaegsele metsailemale **Verner Kuusikule**, valla majandusjuhatajale ja külaelu korraldajale **Elfi Voolile** ning Tõhela kultuurielu edendajale, raamatukoguhoidja **Silvi Rannale**. Vapimärgid antakse üle vabariigi aastapäeval toimuval kontsert-aktusel.

Volikogu infoteenistus

Toimetulekutoetuse arvestamisel kehtivad normpinnad ja alalise eluruumi alaliste kulude piirmäärad

1. Alaliste eluruumi alaliste kuludena normpinna ulatuses võetakse toimetulekutoetuse määramisel arvesse ainult neid kuluartikleid, mille kohta esitatakse kuludokumendid.

2. Alalise eluruumi normpinnaks loetakse 18 m² üldpinna pereliikme kohta ja täiendavalt 15 m² perekonna kohta. Juhul kui eluruumi tubade arv vastab pereliikmete arvule, kuid üldpind on normpinnast suurem, võetakse aluseks üldpind. Kui üldpind

on normpinnast väiksem, võetakse aluseks tegelik pind.

Üksi elava pensionäri eluruumi normpinnaks loetakse kahetoalise eluruumi puhul üldpind ja suurema tubade arvu puhul mitte rohkem kui 51 m².
(järg lk 3)

(algus lk 2)

3. Kehtestada toimetulekutoetuse arvestamisel arvesse võetavate jooksva kuul tasumisele kuuluvate alalise eluruumi alaliste kulude piirmäärad järgmiselt:

3.1. korteriüür või hooldustasu

- 3 krooni ruutmeetri kohta

3.2. kütteks tarbitud soojusenergia või kütuse maksumus :

3.2.1. tsentraalse küttega eluruum

- kütteperioodil (1.10 – 1.06) tegelik kulu vastavalt eluruumi sotsiaalselt põhjendatud normile, kuid mitte rohkem kui 13.50 kr/m²

3.2.2. ilma tsentraal- ja elektrikütteta eluruum

- kütteperioodil (1.10 – 1.05.) 8 kr/m²

3.2.3. elektrikütttega eluruum

- kütteperioodil (1.10 – 1.05) 10 kr/m²

3.3. vesi ja kanalisatsiooniteenused :

Veevarustus :

1. tsentraalse kanalisatsiooni puudumisel

- 3 m³ ühe elaniku kohta kuus;

2. kanalisatsioon olemas

- 6 m³ ühe elaniku kohta kuus;

piirhind veele mitte rohkem kui 5 kr/m³

Kanalisatsioon :

1. tsentraalse kanalisatsiooni olemasolul

- 6 m³ ühe elaniku kohta kuus;

piirhind kanalisatsioonile mitte rohkem kui 8 kr/m³.

3.4. ülelektri kulu (trepikojad, kelder) kompenseeritakse vastavalt tegelikule kulule, mis on märgitud esitatud arvele.

3.4.1. elektrienergia

- üheliikmelisel perel 75 krooni kuus; alates teisest pereliikmest lisandub pereliikme kohta 25 krooni kuus

3.5. majapidamisgaas

- balloongaasi kasutamisel 1 balloon poolaastas

3.6. maamaksukuluks kuni kolmekordne elamualune pind või konkreetsele eluruumile (korteri) arvestatud kulud.

3.7. hoonekindlustuse kuluks ainult konkreetsele kasutatavale eluruumile arvestatud kulud.

4. Piirmääradest väiksemate eluruumi kulude korral on toimetulekutoetuse määramisel aluseks eluruumi tegelikud kulud.

5. Alalise eluaseme alaliste kululiikide hindade korrigeerimisel kinnitab uued hinnad vallavaolikogu ning hindade aluseks võetakse:

5.1. hooldustasu (üüril)

- tasumäär vallas;

5.2. vee- ja kanalisatsiooniteenusel

- valla territooriumil kehtestatud kõrgem kuupmeetri hind;

5.3. elektrienergia hinnaks on ametlikult kinnitatud kWh hind ja püsitasu;

5.4. balloonigaasil maakonnas kehtiv müügihind.

Enda Väli

Sotsiaalnõunik

Veebruar looduses.

Veebruar- küünlakuu- hundikuu. Küünlakuul ei minda kosja- see olla hundi jooksupäev. Luuvalupäeval ei tohi tööd teha- luuvalu tuleb kallale. Veebruaris vanakuu kõval ajal langetatud ehituspuit ei mädane ja põletispuud annavad valusa tule. Kui veebruarikuul kuuseokkad pudenevad, saab sügisel palju kartuleid. Rahvapärimestest on lugematu hulk tähelepanekuid ja küllap on neil ka tõepõhi all. Tõnisepäeval (17. jaanuar) pidavat pool talve läbi olema, ehk talve selgroog murtud, aga veebruari tuisud ja külmad võivad veel ees olla. Kuigi teadlased ennustavad pidevat kliima soojenemist seoses kasvahooneefektiga, võib veel ette tulla küllalt külmi ja lumerohkeid talvi. Kui vaadata ajas tagasi, siis 18. ja 19. sajandil on olnud väga külmi talvi, mil peaaegu kogu põhjapoolne Läänemeri on jäätunud, nii et sõida või reega Rootsi, ja lumehanged on ulatunud katuseräästani. Eelmise sajandi väga külmad ja lumerohked talved olid 1939/40, 1941/42, 1954/55, 1955/56, 1959/60. aasta talvel sain suuskadega sõita üle 3

meetri kõrguse kuuseheki nii, et latvu ei puutunudki. 1962/63 aasta talvel oli väga külm märts, kui paljud luuviljalised (ploomid, kirsid) ära külmusid ja koolid olid kaks nädalat kinni. 1966/67 aasta talv hävitas Eestis hulgaliselt metskitsi. Siis võis kevadel Järveljal peaaegu igas metsakvartalis leida kitselaipu. Sama kordus veel 1976/77. aasta talvel. Kõige karedamat pakast mäletan 1978. aasta detsembri lõpul, kui ühel hommikul Harjumaal näitas kraadiklaas -41. Külm oli veel 1984/85 talv. On ka erakordselt sooje talvi. 1960/61 aasta talvel ei tekkinudki lumekatet. Märtsi keskel oli juba suur kevad käes ja paljud rändlinnud kohal. Kes ei mäletaks 1990-ndate talvi. Olid ju enamasti neist väga soojad. Eriti 1989 ja 1992, mil kraadiklaas näitas veebruaris kuni +8. 1975. aasta kohta ütles üks naljahammas Treimanis, et ainuke kuu, kus öökülma ei olnud, oli veebruar. Ja tõepoolest. Mai lõpul peale troopikakuumust tuli veel lumi maha ja suvel kärpis öökülm igas kuus kartulilatu. Kogu veebruari aga ladistas vihma.

Mida siis veebruaris looduses tähele panna? Esmapilgul tundub loodus talveunes. Aga tegelikult. Taimed on puhkeseisundis. Loomadest magavad talveund siil, nahkhiired, ka meil üliharuldased lagrits ja pätklinäpp. Karul, mägral ja kährikkoeral on taliuinak, mitte talveuni. Taliuinak on katkendlik ja looma kehatemperatuur langeb vaid paar-kolm kraadi. Mägi ja kährikkoer käivad ka urust väljas. Talveune ajal aga looma südametegevus aeglustub, ainevahetus on minimaalne ja kehatemperatuur langeb nahkhiirtel kuni 7 kraadini, mõnel suslikuliigil isegi peaaegu 0 lähedale. Kui talveunes loomi häirida, on nad määratud hukkamisele. Käesoleval talvel on jaanuarikuu suur sula ja vihm metsa paljudes kohtades üle ujutanud ja nii mõnegi karu on märg küljealune pesast välja ajanud. Kährikutel polegi sel talvel õiget taliuinakut olnud ja nad "paterdavad" päris laialt ringi. Viimastel talvedel on mitmed karud üles actud metsatööde käigus ja osa karupoegi on omale koha leidnud Nigula metsloomade turvakodus.

(järg lk 4)

(algus lk 3)

Sõralistel (põder, hirv, metskits ja metssiga) on käesolev talv soodne olnud. Nende arvukus on peale vahepealset mõõnaperioodi märgatavalt tõusnud. Metskitsel ja metsseal muudab elu raskeks lumesügavus üle 30 cm ja 50 cm on juba kriitiline piir. Kuna tänavu on maapind sula, siis sigadel toidupuudust ei ole ja sellepärast ei külasta nad söötmiskohti pidevalt. Põdrapullid ja sokud ajavad hilissügisel sarved maha ja veebruaris võib näha juba karvase nahaga kaetud noori sarvealgaid. Toidupuudust ei pea ka põder ja metskits kartma. Vaja ainult soolakud korras hoida, sest soolast peavad nad praegu väga lugu. Veebruaris on jooksuaeg hundil ja rebasel. Kus hunte on rohkem, seal võib selgetel talveöödel kuulda nende ulgumist. Kui on tegemist hundikarjaga, siis vastavalt vanusele ja soole on iga hundi hääl eri kõrgusega nagu oreliviled ja kui nad korraga uluvad, siis on see üpris võigas kontsert, mis võib kuulates külmajudinad üle selja ajada. Rebaseid võib veebruaris-märtsis päris päise päeva ajal põldudel uitamas näha. Huvitav on jälgida rebase hiirepüüki. Vahel on ta sellesse nii süvenenud, et unustab oma tavalise ettevaatuse. Veebruari lõpupoole algab jooksuaeg ka jänestel ja oraval.

Pole viga, pole viga igast porsast kasvab siga.

Sel ajal võib hämarikus korraga näha 2-3 jänest üksteise jälgedes. Oravaid näeb kõige rohkem männi ja kuuse tüvede ümber üksteist taga ajamas ja häälitsemas.

Aktiivsemaks muutuvad ka koprad. Kus leidub nende tegevusjälgi, seal võib lahtise vee korral neid õhtuhämaruses ja kuuvalgel ööl ka näha. Vaja vaid piisavalt kannatust ja ilmtingimata oodata allatuult. Käesoleval talvel on koprad Tõstamaa jõelt kadunud.

Nende tamme ja tegevusjälgi leidub laululava ja saeveski vahel ühes kraavis ja Suurmetsa kuivendus-kraavides. Tõelise "harvendusraie" on nad aga teinud Kolga oja ääres. Seal leidub ohtrasti ka ühe migrandi-ameerika naaritsa ehk mingi jälgi. Väikekiskjatest leidub värskel lumel veel metsnugise, tuhkru, kärbi ja nirgi jälgi. Niipalju siis karvaste poole pealt.

Sulelistest. Linde võime laias laastus jagada rändlindudeks, paigalindudeks ja talikülalisteks, kuigi see jaotus on veidi tinglik. Sest kustmaalt on piir rändlinnu ja paigalinnu vahel? Toimub ju paigalindudel ka sempooneid rändeid ja talikülalised on ka põhimõtteliselt rändlinnud, ainult et talveks rändavad tundrast meie aladele.

Viimastel aastatel jääb ka osa rändlinde meile talvituma. Üheks huvitavaks linnuks on meil kõige rohkem tuntud hallvares, kes oleks nagu Tõstamaa "rahvuslind". Tema on tegelikult rändlind. Meil pesitsevad hallvaresed rändavad talveks kuni Kesk-Euroopani. Asemele tulevad põhja poolt teised. Hallvares on ka laululind, sest kuulub ta ju värvuliste seltsi ja kevadel võib kuulda ka tema laulu, kuigi väga harva.

Päris rändlinde hakkame ootama veebruari viimastel päevadel ja märtsis. Praegu kohtame kõige rohkem värvulisi, kes meile talveks jäävad. Aastalinnud 2002 on kodu- ja põldvarblane. Tihaseid on meil talvel 7 liiki, neist kõige arvukam on rasvatihane. Teda kohtab väga palju just asulates, teised liigid on rohkem metsaga seotud.

Veebruari lõpul alustab rasvatihane ka oma laulu- "sitsikleit". Salkadena toitumas kohtab rohekaskollaka sulestikuga talvikesi ja hästi ilusa värvilise sulestikuga ohakalinde. Möödunud talvel, kui oli kuuse käbiaasta, oli näha suuri kuuse käbilindude ja siisikeste salku käbide kallal nakitsemas. Siisikesi oli palju näha lasteaia hoovis ühel kuusel. Talvist loodust kaunistavad veel punasekuulised leevikesed ja mitte igal aastal esinev talikülaline männileevike. Tüüpilised talikülalised on siidisaba, kes tuletab ennast meelde iseloomuliku siristamisega ja urvalind, kes on väga sarnane rändlind kanepilinnuga. Kõik need tegutsvad salkades. Käesoleval talvel võib Tõstamaa jõel näha vähemalt ühte vesipappi, kes on vapper talisupleja ja vahel laseb kuuldavale ka lühikese laulu. Põldudel näitavad ennast salkadena tegutsevad valkja sulestikuga hangelinnud, ehk vanema nimetusega lumetsiitsitajad, kes on ka talikülalised. Haruldased talikülalised on lumekakk, vöötakk ja karvasjalgi-viu. Lumekakk ja vöötakk on ka ainsad päeval tegutsevad kakud, teised on öölinnud. Kakkudest hakkavad veebruaris endast huikamisega märku andma kodukakk, keda võib kuulda öösiti aleviku servades. Kes tahab kuulda händkaku ja kassikaku, see peab minema õhtul hilja Sutiranna metsa, Palusse, või Porilaande. Ei tohi ära unustada ka meil talvel esinevaid seitset rähniliiki, kellest kõige arvukam ja tuntum on suur-kirjurähn. Vareslastest on peale hallvarese kohal veel ronk, kaelushakk, harakas, päiklimänsak ja pasknäär. Haruldasematest lindudest olen sel talvel kohanud merikotkast, kaljukotkast ja lääneviud. Kaljukotkas on üks Pärnumaa loodussümbolitest. Rändlindudest jäävad viimastel talvedel meile talvituma sinikael-part, muustrastas, metsvint ja rohevint. Lahtisel merel võib kohata mõnda kajakaliiki, sõtkast, auli ja viimastel aastatel väga arvukaks muutunud kümnokk-luike. Nii, et on, mida talvel tähele panna. Teravat silma ja tähelepanelikku kõrva.

Tõstamaa Lasteaia sünnipäevaks

Sel sügisel saab 45 aastat sellest, kui lasteaia nüüdseks lammutatud hoovimajas loodi esimene mängurühm 15-le lapsele. 1968.a. 01.veebuaril avati lasteaia vanem osa, 1982.a. 01.veebuaril aga uuem osa, kus praegu asubki Tõstamaa lasteaed oma 3-e liitrühmaga. 11.-15.veebuarini toimuvad juubeliüritused tähistamaks lasteaia 20. sünnipäeva.

Kuigi väljaspoolt räsitud ja väsinud ilmega, on ta meie jaoks armas. Seda näitab ka töötajate pikk tööstaaz: Öie, Ester ja Mare – 34 aastat, Tiit – 31 aastat, Anne – 29 aastat, Linda – 24 aastat. Liia töötab siin juba teist korda. Kokku on tal kasvatajana töötatud 37 aastat, neist 13 aastat Pärnus. 22 aastat on majandustööd teinud Aime Midri, sellest ajast on ta ka 8 aastat juhataja ametit pidanud. 20 aastat peseb pesu Tiia Tõnissoo ja 16 aastat valmistab lastele maitstvat toitu Aime Maruse. Hoolas ja

kohusetundlik õpetaja abi Rutt on olnud tööl 15 aastat. Häid mõtteid ja nooruslikku energiat saame Piretilt ja Aidilt.

Paljud töötajad tegelevad fotograafiaga. Suur pildikogu lasteaia algusaastaist on Öiel. Kõik lasteaiaõpetajad on hea kunstiandega. Paljud kasvatavad kodus ja lasteaias hulgaliselt toalilli. Varasematel aastatel on lauldud segakooris ja ansambelis, tantsitud rahvatantsu, tegeldud spordiga. Sageli meenutatakse lasteaednike osalemist kadrikarnevalidel.

Hea lasteaiaõpetaja peab olema sõber ja toetaja, mängukaaslane, näitleja, sotsiaaltöötaja, meedik, psühholoog, diplomaat, hea suhtleja, nõustaja, kunstnik-dekoraator, kõiketeadja, kuulaja, vaatleja, organisator, teadmiste ja oskuste edastaja, raamatupidaja, juuksur, sportlane, detektiiv, laste eest vastutaja, kolleeg, alluv, õppija jne. Püüame oma

nappide vahenditega luua lastele paiga alushariduse omandamiseks. Lastepõhitegevus lasteaias on mäng, kuigi uusi mänguasju saame endale lubada väga harva. Oma mängudes matkivad lapsed täiskasvanuid, saavad uusi teadmisi ja oskusi, õpivad üksteisega arvestama ja mänguasju sõpradega jagama. Areneb julgus, loovus, väljendusoskus.

20 aasta jooksul on lasteaias töötanud 60 inimest, kellest paljudele kuulub meie siiras tänu: kauaaegne juhataja Valve Randmäe, Liidia Pinn, Tiia Schär, Öie Klaats, Taimi Metsamägi, Eve Käär, Lilli Rea jpt. Lasteaia koridoris on välja pandud 'Öie Org'i kunstlillede näitus ja mängukarude näitus. Külastage meid 13.veebuaril, lahtiste uste päeval.

Aita Lind

Tõstamaa LA juhataja
(09. märtsil saab 20 aastat Tõstamaa LA töötamist)

TULE DOONORIKS !

Doonorid on inimesed meie hulgast, kes vabatahtlikult ja tasuta annetavad verd. Tänu neile on surmasuust või raskest haigusest päästetud tuhandeid inimesi. Doonorid väärivad oma ülimalt humaansete arusaamade ja tegutsemise eest meie kõikide austust ja lugupidamist. Nad on elupäästjad, sest anda verd tähendab kinkida elu.

Veri on eluskude, mida ei saa valmistada tööstuslikult ega asendada muude preparaatidega. Seega on vere ainsaks allikaks doonorid. Kindlustamaks raviasutusi piisavalt vere ja sellest valmistatud erinevate preparaatidega, peaks riigi elanikkonnast olema 4% doonoreid. Eestimal on see protsent poole väiksem, vaid 2%. Sellest ka aeg-ajalt raadios ja televisioonis kuulnud ärevad teated- vajatakse kiiresti ühe või teise veregrupiga doonoreid. Igal riigil peab olema ka oma strateegiline verevaru suurõnnetuste tarbeks. Kuigi meditsiinis kasutatakse üha enam ravivõtteid, mille puhul on vere ja selle komponentide vajadus eelnevast

väiksem, siiski ilma vereta hakkama ei saa.

Doonoriks võib olla iga terve inimene vanuses 18-60 aastat ja kehakaaluga üle 50 kg. Üle 60 aasta vanuseid inimesi enam esmakordselt doonoriks ei võeta, kuigi terve doonor võib jätkata vereandmist kuni 65 eluaastani. Verd on soovitatav anda meestel 4-5 korda aastas, naistel 3-4 korda aastas. Vereandmise vaheline aeg peab olema vähemalt 60 kalendripäeva. Enne vereandmist peab doonor olema puhunud, söönud ja joonud. Mitte süüa liiga rasvast toitu, tarvitada ravimeid või alkoholi. Vahetult enne vereandmist ei tohi suitsetada.

Vereandmine on ohutu, sest kõik doonoriga kokkupuutuv materjal on ühekordseks kasutamiseks ja steriilne ning hävitatakse peale kasutamist. Võetav verekogus ei kahjusta doonori tervist, verehulk taastub 24 tunni jooksul, rakulised osad taastuvad kolme nädala jooksul. Igal doonoril määratakse vere hemoglobiinisaldus, veregrupp, reesuskasvaja, AIDSi viirus, kollatõve proov (kollatõve vorm, mis levib verekaudu ja suguliselt), süüfilise

tekijate antikehad ja maksa ning südame seisundit kajastav analüüs. Kõik need proovid määratakse vere kaudu, eraldi mõnda muud proovi nende tarbeks teha ei ole vaja. Kui kõik need proovid on korras, alles siis kasutatakse võetud verd. Võib olla kindel, et inimene, kes on doonor, on ka terve inimene. Seda võiks meele pidada ka kõik noored- kui Teie partner on doonor, siis võite olla kindel ka tema tervises.

Doonoriks ei või olla inimene, kes arvab end olevat nakatunud AIDSi viirusega. Verd ei või anda narkomaanid, seksuaalteenususe pakkujad ehk prostituudid, homoseksuaalsed inimesed ja inimesed kellel on olnud seksuaalkontakt eelnimetatutega. On veel rida haigusi, mille korral on doonorlus vastunäidustatud: epilepsia, pahaloomulised kasvaja, astma, tuberkuloos, süsteraavi saavad diabeetikud. Osa haiguste puhul kaob piirang peale teatud aja möödumist. Naised ei tohi anda verd raseduse ajal ja aasta jooksul peale sünnitust. Verd võetakse poollamavas asendis. Üks veredoos on 450 ml, selle võtmiseks kulub 5-10 minutit.

(järg lk 6)

(algus lk 5)

Verevõtmiseks kasutatakse spetsiaalseid ühekordselt kasutatavaid plastikkotisüsteeme. Nõel torgatakse käsivarre veeni, peale verevõtmist asetatakse sinna side, mis tuleb peale jätta vähemalt 3 tunniks. Peale vereandmist peaks doonor puhkama 10-15 minutit. Vereandmispäeval on soovitatav rohkem istuda, vältida tugevat füüsilist koormust ja sauna.

Verd võetakse peamiselt veretalitustest: Tallinnas, Tartus, Rakveres ja Pärnus. Samad veretalitused korraldavad regulaarseid väljasõite pea kõikidesse piirkondadesse, seega on kõigil tervetel inimestel võimalus olla ka doonor. Paljudes õppeasutustes on traditsiooniks, et

vastuvõtmisel "rebaseks" eelneb sellele ka vereandmine. Ka mitmetes töökollektiivides on kena komme mitmetel suurüritustel kutsuda endale külla verevõtumeeskond. Pärnu Veretalitus teostab väljasõite 3-4 korda aastas ka Tõstamaale. Vereandmisekohaks on meie kandis sobivaim Tõstamaa Seltsimaja. Nii toimubki meie doonoripäev. Tavaliselt koguneb doonoreid 20-30, see on tubli hulk, kuid saaks veel paremini. Enne järjekordset doonoripäeva antakse sellest teada kuulutuste, ajalehtede ja raadio kaudu. Igale doonorile on ka väike kingitus. Siiski tähtsaim on vere andmine ja teadmine, et terviseka on kõik korras.

Täpsemaks teabesaamiseks ja vereandmiseks võib pöörduda Pärnu Veretalitusse, Metsa 1, Pärnu, E,T,R 8-13; T, N 13-17.

Infot doonoripäevade kohta Tõstamaal võib saada meie tervisekeskusest, tel. 71940 või seltsimajast, tel 96172. Jälgige ka kuulutusi teadetetahvliatel.

Tõstamaa Seltsimajas toimuvad doonoripäevad sellel aastal 23.mai ja 17.septembril kella 9-11.00. Oodatud on kõik mõtted, kuidas muuta üritust menukamaks ja leida palju uusi doonoreid.

SINU VERI AITAKS PALJUSID !
RAHAÜLEKANNE VÕIB VIIBIDA,
VEREÜLEKANNE MITTE

Kes teeb sporti, sööb ka torti

Sellise deviisi all toimus Tõstamaa kooli järjekordne võimlemispidu. Ja kuna kõik õpilased tõepoolest agaralt osa võtsid, said nad ka oma suu magusaks. Selles, et pidu kõigiti korda läks, ei kahtle küll keegi.

Püüan mõne reaga edasi anda muljeid võimlemiskavadest. Tore oli see, et iga klass püüdis ära kasutada oma võimalusi. 10. kl. tütarlapsed rõõmustasid vaatajaid rütmika lineantsuga. Esireas särasid võluva naeratuse ja meeleoluka esinemisega Eiri ja Merit. 12. klassi neli neidu kasutasid ära oma potentsiaali, esitades akrobaatiliste võtetega püramiide. Kandvaks jõuks oli neil loomulikult Evelyn. 9. kl. tütarlastest paelus oma emotsionaalse esinemise ja sarmiga Elo. Vaadates 12.kl. poiste sõdurlikku kava toolidega oli selge, et tulevased riigikaitsjad on meil füüsiliselt tublid. Millise kergusega sooritasid Maanus

ja Rain kätekõverdusi! Väga sportlikud olid 8. ja 10. kl poiste kavad. Nemad kasutasid matte, hobust ja kitse. Ja kui keegi tahaks ette heita, et mõni suure hooga lavalt alla prantsatas, siis see oli pigem sportlase pikkada jalgade süü, mitte oskamatus või saamatus. Hästi liikuvad olid Karli ja Roland.

Osavalt kasutasid hularõngaid 5. kl. Tüdrukud. Väga ühtlane ja aeroobne oli 5. kl. poiste esinemine mattidel. 7. kl. poisid taaselustasid mõni aeg tagasi väga moes olnud breiki. Graatsilisusega võlusid 10. kl. tütarlapsed keppidega kavas. Esile tahaks tõsta Margit Pusse meeldivat esinemist. Kui lavale tulid parukates ja miniseelikutes 9.kl poisid, ei jäänud ükski pealtvaataja tõsiseks. Tuleb välja, et noormehed võivad olla sama graatsilised kui tütarlapsed. 8. kl neiud olid vahvad ja efektsed oma

mustadest kilekottidest ürpides ning värvilistes sõrmikutes. Sinna juurde veel vahva esinemine kastidel ning Grete ja Merlini särav naeratus.

Ega argipäeval valgetes särkides ja tumedates viigipükstes noormehi just sageli ei kohta. Sellepärast oli tore näha 11. kl. noormehi just sellises riietuses esinemas, abivahendiks vihmavarjud.

Elegantselt kraadelik kava oli üllatav. Ja lõpuks jõudsid lavale reketite ja pallidega 7.kl tüdrukud. Kas oli see nüüd saatuse tahe, et kõige viimane kava oli kõige paeluvam? Tantsuline, meeleolukas, kooskõlas muusikaga, haarav ja tasuks Grand Prix.

Parimad võimlejad olid seekord Anna-Kaisa Saar tütarlastest ja Karli Kiirats poistest. Kooli parimateks sportlasteks valiti Karoliine Kask ja Maanus Midri.

Peale võimlemiskavade oli sel päeval veel mitmeid jõukatsumisi: jõurada, teatevõistlused, korvpallivisked, sumoturniir-show, pushpalliturniir. Selgitati välja Tõstamaa kooli Robinson, kelleks sai Erko Oidersalu. Tegemist jätkus kõigile.

Päeva oodatumaks sündmuseks oli aga kohtumine **Indrek Pertelsoniga**. Ja nii ta siis tuligi – intelligentne, sundimatu humoorika esinemise ja sõbraliku olekuga. Ta vastas meelsasti kõigile küsimustele. Aga toredam oli ikka jälgida Indreku sportlikku vormi, kui ta lennutas õhku väikesi Tõstamaa poisse ja tüdrukuid. Ja mälestuseks kõigile Indreku autogramm.

Võimlemispäeva sujuv kordaminek näitas järjekordselt **Kairi Kuur**i oskusi ja võimeid panna massid tegutsema ja kaasa elama.

Aitäh sulle ja edu seal eemal fjordide maal. Üks mitte väga karm
võimlemisziirü liige

Indrek Pertelson autogamme jagamas.

Algamas on Tõstamaa korvpalliturniir. Osa võtma oodatakse 6-liikmelisi nais- ja meeskondi. Osavõtumaks 100 krooni. Registreerimine kuni 17. veebruarini telefonil 96202 või 056987002 (Sirli Väära)

Õnnitleme veebruarikuu sünnipäevalapsi!

*Et mõistus iialgi ei väsiks,
et rõõmu kingiks iga tund,
et saatus armutult ei räsiks
ja öö tooks rahulikku und.*

Anna Brems 93
Arseni Vilgats 86
Maria Kaleviste 81

Salomia Varma 80
Elfride-Armilde Udu 80
Floriida Irdt 76
Adele Kütt 76
Eduard Jõe 74
Vilma Lõõbas 73
Liivia Tõnisson 72
Vilma Pärnapuu 72
Peet Reilent 70

Helgi Salumets 70
Ain Tilk 65
Aili-Maarja Alumets 60
Arne Nurm 60
Evald Leas 60
Ljudmilla Paramzina 60
Arne Vesik 60

Tervitame uusi vallakodanikke!

*Õnn ei olnudki mägede taga,
kaugetel sinistel randadel.
Nüüd ta juba hällis sul magab
ja varsti tallab su kandadel.*

Inger Vahuvee ja Jaak Tork – tütar

MATHILDA-MARIA - 02.01.2002

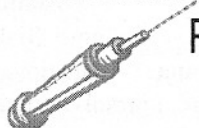
Sirli Kepp ja Margo Siinne – tütar

MAILIS - 29.01.2002

Reedel 22. veebruaril algusega kell 21.00

Tõstamaa rahvamajas

TSELLULIIDI JA DEPRESSIOONI RAVI SEANSS

Ravi viivad läbi: dr. Milling ja dr. Norman

Saalis viibivatele patsientidele soovitatakse
meditsiiniline riietus (pidžaamad ja muu selline).

Parimate patsientide kostüümid saavad
premeeritud!

Tantsuks

Audru Jõelaevanduse Punt

Piletid eelmüügist Tõstamaa raamatukogus:

11.- 16.veebruar 40.-

18.- 21.veebruar 50.-

Pilet kohapeal 70.-

SEEMNETE SUURMÜÜK

16. veebruaril kell 10.00-16.00

TÕSTAMAA RAAMATUKOGUS

Müügil aed- ja köögivilja- ning lilleseemned !

Kohapeal asjakohaseid nõuandeid ja soovitusi!

Tõstamaa raamatukogu hubastes ruumides avaneb

Teil meeldiv võimalus rahulikult ja kontsent-
reeritult tutvuda väga suure valiku seemnetega !

MTÜ FLORISTIDE ÜHENDUS

INFO TELEFONIL 053405756

Tõstamaa rahvamajas

24. veebruaril kell 12.00

Tõstamaa Valla Vapimärkide

üleandmine ja taidlejate kontsert

Üritus TASUTA

Olete kõik oodatud!

Teade

Maksuameti inspektor võtab 2001.a.
tuludeklaratsioone vastu 07. märtsil kell 12.00 –
14.00 Tõhelas. 11. ja 12. märtsil kell 09.00 –
15.00 Tõstamaa vallamajas.

**Tõstamaa
valla
ajaleht**

Toimetused:

Lea Rannik Tõstamaa Raamatukogu
Alo Adler Tallinna Tehnikaülikool
Trükkinud OÜ Hansaprint

tel. 96 184

tel. 96 231

lea.rannik@mail.ee

alo.adler@mail.ee